

سکاٹ لینڈ وچ اپنے پیسے نوں سانہنا

مالیاتی پڑھائی منصوبہ

scottish
refugee
council

اپریل 2011

FLP - Punjabi

ساڈا مالیاتی پڑھائی منصوبہ

ساڈے مفت جانکاری اکٹھ، ورکشاپاں اتے نصاب تہانوں تہاڈے پیسے نوں سانہن، منصوبہ بندی کرن اتے بھلک لئی تیار رہنا سکھن دا موقع دیندے ہیں، اتے کوئی وی مسئلے جیہڑے تہانوں پیسے یاں بلاں دے معاملے وچ ہوندے ہیں اوہناں نوں نیہڑنا سکھاؤندے ہیں۔ ایہہ دستی پرچہ اوہناں موضوعاں دا خلاصہ کردا ہے جیہڑے ساڈیاں ورکشاپاں وچ نیہڑے جاندے ہیں، دسدا ہے پئی کیہناں نوں ایہناں وچ آؤنا چاہیدا ہے اتے اپنے لئی تہاں کیویں رکھواؤنی ہے۔ ایہہ ہر ورکشاپ بارے لاپیوند جانکاری وی دیندا ہے اتے ایس گل نوں اگھیردا ہے پئی ہور مالیاتی صلاح کتھوں لینی ہے۔

ورکشاپاں کس بارے ہیں؟

ساڈیاں ورکشاپاں اس بارے جانکاری دیندیاں ہیں:

- بینکاری اتے بچتاں،
- بجٹ بناؤنا،
- پیسہ ادھار چکنا،
- یوٹیلیٹی بل،
- بیمہ،
- کم وچ پینا؛ اتے
- اپنا کاروبار شروع کرنا۔

ورکشاپاں وچ کیہنوں آؤنا چاہیدا ہے؟

ساڈی ورکشاپ وچ ہر کوئی حاضر ہو سکدا ہے پر اوہ اوہناں لوکاں نال بہتا سانگا رکھدیاں ہون گیاں جیہناں دی حالت پناہگیر ہے یاں جیہناں نوں یو کے وچ رہن دی چھٹی ملی ہے۔ ورکشاپاں باقاعدگی نال پورا سال پورے گلاسکو وچ وکھو وکھ تھواں تے ہوندیاں ہیں۔ سفر دے خرچے دتے جاندے ہیں اتے منگن تے بالوں دی دیکھ بھال دی سہولت وی دتی جا سکدی ہے۔

اگلی ورکشاپ وچ اپنی تہاں رکھواؤن لئی مینوں ہور کتھوں پتہ لگے؟

اگلیاں ورکشاپاں بارے جانکاری لین لئی یاں اوہناں وچ اپنی تہاں رکھواؤن لئی، ای میل کرو:

financialworkshops@scottishrefugeecouncil.org.uk

یاں ساڈی ویب سائٹ ویکھو:

http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/how_we_can_help/i_have_refugee_status/leave_to_remain_in_the_uk/financial_literacy_project

بیٹھان دتی جانکاری ورکشاپاں وچ نیبڑے جان والے موضوعاں دا خلاصہ کردی ہے۔ ایہہ تہاڈے پیسے نوں سانہن لئی لایونڈ ٹوٹکے اتے جانکاری وی مہیا کردی ہے۔

بینکاری اتے بچتاں

- کئی قسماں دے بینک کھاتے بین اتے ہر اک وچ وکھو وکھو چون اتے گن ہوندے بین۔ اک کھاتہ کھولن لئی سکائٹس پناہگیر کونسل دا دستی پرچہ 'اک بینک کھاتہ کیویں کھولنا ہے' دیکھو:

<http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/assets/0000/0188/How to open a bank account June 2010.pdf>

- بینک کھاتیاں دا بدل کریڈٹ یونین کھاتے بین۔ ایہہ بینکاں وانگوں ہی کم کردے بین، مقامی طور تے چلائے جانداں بین اتے عام مالیاتی خدمات دے نال نال صلاح دی خدمت وی پیش کردے بین۔
- **نظر رکھو:** جدوں اک واری تسیں بینک یاں کریڈٹ یونین کھاتہ کھول لیندے ہو، ایہہ بہت اہم ہے پئی تسیں اپنے کھاتے وچ اُون والے اتے ایہدے وچوں نکلن والے پیسے تے نظر رکھو ایہہ یقینی بناؤن لئی پئی تہاڈے پیسے مک نہ جان یاں بہتے پیسے کڈھواؤن پاروں بینک تہانوں جرمانہ نہ کر دیوے۔

ادھار لینا

- پیسہ ادھار لین دیاں کئی وکھو وکھو تہاواں بین۔ تسیں کئی طریقیاں نال پیسہ ادھار لین جوگے ہو سکدے ہو جیویں کہ قرضہ، کریڈٹ کارڈ، کیٹلوگ، ہفتہ وار ادائیگی والے سٹور اتے اوورڈرافٹ۔ بعضے ویلے ایہہ شیواں خریدن لئی ہوندا ہے اتے بعضے ویلے نقد رقم لین لئی۔
- اُپر دسے طریقیاں نال پیسہ ادھار لین دا خرچہ وکھو وکھو ہوندا ہے۔ اس لئی شرطیاں اتے ضابطیاں نوں سمجھنا بہت اہم ہے۔
- عام طور تے جدوں تسیں پیسہ ادھار لیندے ہو تاں تہانوں سود بھرنا پیندا ہے۔ ایہنوں اے پی آر کہیا جاندا ہے – **سالانہ شرح سود (اے پی آر)**۔ عام طور تے اے پی آر جنی اچی ہووے گی تہانوں اونا ہی بہتا پیسہ موڑنا پوے گا۔
- جے تہاڈی کریڈٹ ریٹنگ ماڑی ہووے تاں تسیں پیسہ ادھار لین جوگے نہیں ہووے گے۔ کریڈٹ ریٹنگ اک تخمینہ ہے تہاڈی قابلیت دا پئی تسیں پیسہ ادھار دین والے، جیویں کہ بینک نوں پیسہ موڑن جوگے ہو یاں نہیں۔ تہاڈی کریڈٹ ریٹنگ کئی عناصر توں جانی جاندی ہے جیہدے وچ شامل ہے سرنواویں بدلن دا پچھوکر، ملازمت دی حالت، آمدنی، اتے بل دین دا پچھوکر۔
- تسیں اک قرضے لئی عرضی دین دے حقدار ہو سکدے ہو۔ کجھ قرضے جیہناں نوں لین دے تسیں حقدار ہو سکدے ہو، اوہناں وچ شامل بین:
- **یو کے بی اے ملاپ قرضہ**
- یو کے بی اے ملاپ قرضہ داخلہ وزارت ولوں پناہگیراں دی مدد لئی اک سود توں پاک قرضہ ہے۔ داخلہ وزارت دے ویب سائٹ توں اس بارے پور جانو:

<http://www.ukba.homeoffice.gov.uk/aboutus/workingwithus/workingwithasylum/integration/integrationloan/>

• بھیڑے ویلے وچ قرضہ

بھیڑے ویلے دا قرضہ اک رقم ہے جیہڑی سماجی فنڈ چوں بوندی ہے اتے کسے بھیڑے ویلے یاں ربی مار دی صورت وچ تہانوں گھر بناؤن اتے سجاؤن لئی دتی جاندی ہے۔ مگروں تہانوں ایہہ موڑنا پوے گا، پر ایہدے تے کوئی سود نہیں لیا جاند۔ ایہدا مطلب ہے پئی تسیں اوہو ای رقم موڑنی ہے جیہڑی تسیں ادھار لئی سی۔ بھیڑے ویلے دے قرضے بارے، سنے حقدار ہون دی اہلیت، شرطیں اتے کیویں عرضی دینی ہے، جانن لئی ڈائریکٹ گوو دی ویب سائٹ دیکھو:

http://www.direct.gov.uk/en/MoneyTaxAndBenefits/BenefitsTaxCreditsAndOtherSupport/On_a_low_income/DG_10018856

• یوٹیلیٹی بل

- جے تہانوں یو کے وچ پناہگیر دا درجہ یاں یو کے وچ رہن دی چھٹی مل گئی ہے، تسیں پکاؤن، بتیاں بالن، اتے گھر نوں گرم رکھن لئی اپنے بجلی اتے گیس دے بل دین دے ذمے وار ہوو گے۔ ایہہ بل بہت مہنگے ہو سکدے ہین اتے مل سارا سال بدلے رہ سکدے ہین۔ اس لئی تہانوں ایہناں خرچیاں تے اکہ رکھنی چاہیدی ہے ایہہ یقینی بناؤن لئی پئی تسیں بہت زیادہ یاں بہت گھٹ نہیں ادا کر رہے۔
- تہاڈے گھر وچ اک میٹر لگا ہووے گا اتے تہانوں چاہیدا ہے پئی جدوں تسیں اوس گھر وچ رہن لئی او اوہدے میٹر دی ریڈنگ لوو؛ فیر تسیں ایس جانکاری دے نال گیس/بجلی دی کمپنی نوں فون کر سکدے ہو۔ اپنے میٹر نوں باقاعدگی دے نال پڑھنا ایہہ یقینی بناؤندا ہے پئی تہاڈی ایس گل تے نظر ہے پئی تسیں کئی بجلی ورتدے ہو؛ ایہہ تہاڈی تہاڈے بل نوں سمجھ وچ مدد کرے گا۔ اپنے گیس اتے بجلی دے بلاں بارے ہور صلاح لین لئی کنزیومر فوکس سکاٹ لینڈ دی ویب سائٹ دیکھو:

<http://www.consumerfocus.org.uk/scotland/files/2010/11/Tenants-advice-leaflet2.pdf>

- تسیں اپنے بالن لئی کئی طریقیاں نال ادائیگی کر سکدے ہو، مثال دے طور تے اپنے بل ڈاکخانے وچ جمع کروا کے، بینک یاں ڈائریکٹ ڈیبٹ راہیں سجتھے تسیں اوسے ویلے اپنے کھاتے وچوں پیسے کڈھوائے جان دی اجازت دیندے ہو۔ ایہہ بہت ضروری ہے پئی تسیں اپنے بل دیکھو اتے اپنے گھر وچ لگا میٹر آپ دیکھو۔ جے تسیں نہیں دیکھدے، تسیں بڑے سوکھیاں ہی بلاں بارے قرضے (بقائے) بیٹھ آ سکدے ہو۔
- توانائی دے خرچیاں بارے ہور جانن لئی دیکھو سکاٹس پناہگیر کونسل دا دستی پرچہ **سکاٹ لینڈ وچ پناہگیراں لئی رہائش دی رہنمائی: توانائی دے خرچے جیہڑا کہ ساڈی ویب سائٹ تے موجود ہے:**

http://www.scottishrefugeecouncil.org.uk/assets/0000/0215/L8_fuel_poverty18_Nov_2009.pdf

• بیمہ

- کئی طرحاں دیاں بہت ساریاں بیمہ اہجاں موجود ہین، مثال دے طور تے، زندگی دا بیمہ، نجی صحت دا بیمہ، گھر دیاں چیزاں دا بیمہ، ادائیگی دے تحفظ دا بیمہ اتے کار دا بیمہ۔
- جے تسیں کار چلاؤندے ہو تہاڈے کول گھٹو گھٹ کسے تیجی بیمہ پارٹی دا بیمہ ہونا لازمی ہے، پر بہتیاں ہور قسماں تہاڈے اپنے چوں تے ہین۔

- بعضے ویلے تہانوں رہائش دین والا گھر دیاں چیزاں دا بیمہ گھٹ مل تے کروا کے دین دا پربندھ کرن جوگا ہو سکدا ہے۔ تہاڈی حیاتی دے وکھو وکہ پڑاواں وچ ایہہ وچارنا اہم ہووے گا پئی کس طرحاں دا بیمہ تہاڈے اتے تہاڈے گھر دے جیاں واسطے مناسب رہوے گا۔
- تسیں ماہر بیمہ کمپیاں کولوں بیمہ سدھا ای فون راہیں یاں اوہناں دی ویب سائٹ تے جا کے خرید سکدے ہو۔ تسیں بینکاں، وڈیاں مارکیٹاں اتے ہور دکاناں توں وی بیمہ خرید سکدے ہو۔ تہانوں چاہیدا ہے پئی پھر ٹر کے مل ویکہ کے اتے فیر اوہناں قیمتاں نوں اک دوجی ساہویں رکھ کے چنگے مل تے خریدو۔ قیمتاں نوں <http://www.gocompare.com/> ورگی ویب سائٹ تے جانچیا جا سکدا ہے۔

کم تے لگنا

- جدوں تسیں کم کرنا چھوہندے ہو جیہڑے سرکاری لاہہ تہانوں ملدے بین اوہناں وچ بدلایاں آؤن گیان۔ جاب سینٹر پلس اتے پیسے بارے صلاح دین والیاں ہور مقامی ایجنسیاں تہاڈے لئی 'کم وچ اپنے پیراں تے کھلون دا حساب کتاب' کر سکدیاں ہین، تاں جے تسیں باخبر فیصلے کرو کہ کیکہ تسیں کم وچ مالی طور تے اپنے پیراں تے کھلوتے ہو۔ اوہ ایہہ وی وضاحت کر سکدیاں ہین پئی تسیں کیہڑے سرکاری لاہہاں دے حقدار ہو۔ پورے دن دی پڑھائی وچ جانا وی تہاڈے لاہہاں تے اثر پاوے گا۔ لاہہاں بارے جانکاری ڈائریکٹ گوو دی ویب سائٹ توں لوو:

http://www.direct.gov.uk/en/Diol1/DoltOnline/DoltOnlineByCategory/DG_172666

- جدوں تسیں کم کرنا شروع کردے ہو تہانوں چاہیدا ہے پئی **تخواہ دیاں پرچیاں** باقاعدگی نال لوو، جیہڑیاں تہانوں دسن گیاں پئی تسیں کنا کمایا ہے اتے تہاڈی گل تنخواہ وچوں کئی کٹوتی ہوئی ہے۔ عام طور تے تسیں **انکم ٹیکس** اتے **قومی بیمہ** ادا کرو گے؛ اصلی رقم جو تسیں دیندے ہو اوہدا انحصار کئی گلاں تے ہوندا ہے، سنے اوہ رقم جیہڑی اک سال وچ کماؤن دی تہانوں آس ہوندی ہے یا جے تس اک توں ودھ نوکریاں کردے ہو۔
- بی بی سی دی ویب سائٹ تے ویڈیو دیکھ کے کٹوتیاں اتے اپنے پیسے نوں سانہن بارے ہور سکھو:

http://www.bbc.co.uk/raw/money/new_job/managing_while_you_work.shtml

آپنا ذاتی کاروبار شروع کرنا

- جے تسیں آزاد کم کرنا یاں اپنا ذاتی کاروبار کرنا چاہوندے ہو، بہت ساریاں ستھاں ہین جیہڑیاں تہانوں بنا کسے خرچے دے مفت صلاح دے سکدیاں ہین:
- بزنس گیٹ وے تہانوں کاروبار شروع کرن بارے صلاح اتے جانکاری دے سکدی ہے اتے نال ہی چل رہے کاروباراں لئی لگاتار مدد دے سکدی ہے۔

بور جانکاری لئی اوہناں دی ویب سائٹ دیکھو: <http://www.bgateway.com>

- ایچ ایم آر سی (ملکہ عالیہ آمدنی اتے محصول) وی ٹیکس ریٹرن دا حساب کتاب لاؤن لئی وچ مدد دین لئی موجود ہے۔

بور جانکاری لئی ایچ ایم آر سی دی ویب سائٹ دیکھو: www.hmrc.gov.uk

مینوں ہور مالیاتی صلاح کتھوں مل سگدی ہے؟

جے تہانوں اپہناں نصاباں یاں ہور متعلقہ معاملیاں بارے ہور جانکاری دی لوڑ ہے، ہور جانکاری لئی سکاٹش پناہگیر کونسل دے عملے دے کسے بندے نال رابطہ کرو: Financialworkshops@scottishrefugeecouncil.org.uk یاں فون کرو
.0141 248 9799

مفت، رازداری وچ اتے غیر جانبدار صلاح جی اے آئی این (گلاسکو دا صلاح اتے جانکاری نیٹ ورک) ولوں دستیاب ہے۔ آپنے نیڑے کسے ایجنسی بارے تفصیل جانن لئی جے اے آئی این دی ویب سائٹ www.gain4u.org.uk دیکھو یاں اوہناں دی ہیلپ لائن تے ٹیلی فون کرو 0808 801 1011.